

Claritatea în timp**1. Programul zilnic pentru grup**

Elevii cu autism au nevoie de un program în care orarul zilnic și săptămânal să fie vizualizat. Printr-un program zilnic și săptămânal în care sunt vizualizate diferite activități, elevii învață să înțeleagă ordinea activităților.

Puncte de reper:	Explicație:	OK
Folosiți o schema vizuală a programului zilei pentru toată grupa.	Lucrați cu pictograme sau cuvinte scrise, în funcție de nivelul elevilor. Alegerea este făcută în funcție de elevul cel mai slab. Vizualizarea este realizată de la stânga la dreapta pentru cei care citesc sau pentru cei la care este antrenată direcția de citire. Eventual pot fi așezate una sub alta.	
Păstrați stilul programului în mod neutru.	Nu trebuie să fie imagini sau texte care distrag atenția. În privința pictogramelor este folosit mereu acest sistem neutru al "VIJFHOEK" (exemple găsiți la sfârșit)	
Începeți fiecare zi cu abordarea programului.	Lăsați ca elevii să spună ce este vizualizat. Arătați-le lucruri neobișnuite de ex. schimbarea orelor, anunțarea unei vizitei. Aveți grijă ca elevul să vadă la intrarea în încăperea ce se așteaptă de la el. Ex. o indicație pentru "cerc" când programul este abordat într-un cerc.	
Arătați clar, în mod vizual, în schema zilei ce face grupa în acel moment.	Întoarceți elementul de vizualizare când s-a terminat acea activitate. Astfel, activitatea nu mai este vizibilă. Pentru elevii care au nevoie de această vizualizare, se poate tăia cu o cruce imaginea activității sau se poate arăta activitatea care se face în prezent cu o săgeată sau un cârlig. Nu luați toate elementele de vizualizare înainte de sfârșitul zilei, deoarece atunci nu mai este vizibilă "partea" care a fost deja.	
Realizați clar în schema zilei schimbările care vor urma.	O tablă cu cretă este atunci de folos pentru că se poate scrie lângă elementele de vizualizare de ex. când un copil va fi luat mai devreme. Vizualizați și eventualele neclarități din schema zilei, de ex. prin semnul întrebării. Astfel este vizualizat și faptul că ceva este încă neclar. Acest lucru este mai bun decât schimbarea bruscă a unui lucru în schema de zi.	
Repetăți când este necesar programul zilei.	Pentru unii elevi este insuficient să audă și să vadă numai dimineața ceea ce vor face în acea zi. Repetați programul în anumite momente ale zilei. Este foarte important să repetați când au loc schimbări. Elevul care întreabă mereu despre respectarea programului poate primi o schemă a zilei. (vezi mai jos)	

Utilizați pentru un elev care poate înțelege și o schemă a săptămânii, lunii și anului.	Când un elev înțelege bine cum este împărțită o zi, atunci programul poate fi extins la o săptămână, o lună și un an. Astfel, pot fi indicate și evenimentele speciale cum ar fi: zile de naștere, excursii, vacanțe, sărbători etc. La întrebarea CÂND, ex. „când mergem la mare?” se poate arăta că nu este scris pe schema săptămânii sau lunii, deci mai durează mult timp (prea mult ca să vorbim acum despre asta).	
---	---	--

2. Programul individual zilnic

Pe lângă programul zilnic pentru toată grupa se oferă un program al zilei individual elevilor care nu au destule beneficii din modul de vizualizare a acestui program de grup și celor care au nevoie de informații în plus. Programul poate fi la fel ca programul pentru grup dar modul de vizualizare poate să difere de la elev la elev. Punctele care sunt enumerate în acest program de grup sunt valabile și pentru cel individual.

Puncte de reper:	Observații:	OK
Vizualizarea programului zilnic este adaptată la nivelul comunicării elevului.	Programul zilnic de grup poate fi vizualizat prin pictograme pentru un elev, în timp ce un alt elev îl are vizualizat prin cuvinte. Ce și cum este vizualizat depinde de nevoia elevului. Trebuie să fie clare activitățile, eventual și timpul, cu cine, unde are loc activitatea etc.	
Păstrați programul zilnic neutru.	Nu trebuie să conțină imagini sau texte care pot distra atenția. În funcție de elevi, poate fi aleasă eventual o imagine simplă; atenție să nu producă neliniște în plus. Lucrați pentru elevii care sunt derutați când au în față tot programul zilei, cu mape în care puteți da pagina cu activitatea care a fost.	
Programul individual zilnic este așezat lângă elevul respectiv.	În cele mai multe cazuri el va fi așezat într-un loc unde este vizibil tot timpul. El poate fi lipit la marginea de sus a mesei. Căutați pentru elevii care nu agreează această puternică vizualizare, un loc mai puțin vizibil cum ar fi pe interiorul ușii unui dulap sau într-o agendă.	
Când elevul este pregătit, se poate lucra cu un program al săptămânii.	În acest caz elevul își ia din mapă schema zilei respective. Când elevul este pregătit, i se poate oferi un program care arată doar evenimentele speciale și schimbările. Astfel, se lucrează spre a utiliza o agendă.	
Faceți vizibil că o activitate s-a terminat.	În funcție de forma de vizualizare întoarceți sau tăiați cu semnul crucii	

	<p>elementul de vizualizare. Pentru un elev trebuie să fie vizibil când este gata o activitate.</p> <p>Timpul de pornire și de oprire poate fi arătat prin timp analogic sau digital, depinzând de nivelul de înțelegere al elevului (ceas analogic sau electronic).</p>	
Personalizați programul fiecărui elev.	<p>De ex. ora de logopedie, zilele de naștere și alte activități importante pentru acest elev. Învățătorul va ști ce alte activități pot fi introduse. Acesta este un ex. practic când elevul are mereu aceeași întrebare, “cine mă ia de la școală?”.</p> <p>Lucrați spre scopul ca elevul să pună singur în programul/agenda lui aceste evenimente.</p>	

3. Mijloace pentru a face timpul concret

Din cauză că elevii cu autism au dificultăți cu o noțiune abstractă ca “timpul” este important să le arătăm cât timp durează o activitate. Acest lucru se poate prin a arăta durata timpului, prin cantitatea de lucru efectuat sau o combinație din aceste două. Este important să fie clar de la început care dintre aceste lucruri se dorește a fi pus în practică.

Puncte de reper:	Explicații:	OK
Puneți un ceas într-un loc vizibil în încăpere.	Astfel, elevul care simte nevoia poate să se uite mereu la ceas.	
Fiți flexibili în lucrul cu timpul.	<p>Pentru un elev care este „prins de noțiunea timpului”, un program al zilei în care sunt utilizate mijloace pentru timp, ar putea avea un efect negativ.</p> <p>Arătați timpul clar atunci fără utilizarea ceasurilor, ex. “când Alex a terminat de povestit” sau “după citire”. Se poate explica existența unui spațiu de câteva minute, așa că nu este pauză niciodată exact la ora 11. Nu indicați durata timpului la elevii care se simt grăbiți și nervoși din cauza presiunii timpului.</p>	
Arătați durata activității prin utilizarea unui ceas deșteptător (de masă), o clepsidră, un ceas cu culori sau un ceas (de umbră) care este deja pus pe timpul de oprire.	<p>Astfel elevul este ajutat să prevadă timpul de lucru. El vede că mai are mult sau puțin de lucrat și este pregătit pentru schimbarea activităților.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Un ceas de umbră este un ceas de jucărie care este așezat lângă ceasul adevărat. Acesta arată ora la care trebuie să fie terminată activitatea, elevii comparând ora reală cu ora de la acest ceas de umbră. - Ceasul cu culori este un ceas cu unități stabilite de timp care sunt indicate prin culori diferite. Astfel elevul poate vedea cât mai are de lucrat. 	

	<p>Timpul s-a terminat când acul ajunge la o altă culoare. Pentru elevii care nu știu încă ceasul acest tip de ceas este un ajutor.</p> <p>- La ceas deșteptător nu puneți sonerie.</p>	
Pregătiți elevul de sfârșitul activității.	Anunțați-i cu 5 minute înainte de terminarea timpului că se apropie momentul încheierii activității.	
Volumul muncii depuse este arătat prin numărul exercițiilor sau fișelor de lucru care sunt prezentate în fața elevului	Trei fișe arată că toate trei trebuie efectuate. Volumul muncii care trebuie realizat se poate arăta prin semne făcute la exercițiile din manual pe care trebuie să le efectueze sau o linie până unde trebuie să lucreze. Pot fi folosite diferite sertare sau coșuri în care sunt puse diferite materiale.	
O combinație între durata timpului și volumul de lucru poate fi explicată înainte, pentru a clarifica ce trebuie făcut și în cât timp.	Se vizualizează durata timpului (cu ajutorul a diferite ceasuri) și volumul lucrării.	